

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.III.20.008/2014/4.szám

A Kúria a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek a Dr. Paukovits Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Paukovits Vilmos ügyvéd) által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Győri Törvényszék előtt P.20.713/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.III.20.453/2012/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek által 44. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. június 4. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, a Győri Törvényszék P.20.713/2010/35. számú ítéletének fellebbezett részét megváltoztatja és az alperest gépkocsivásárlás költségeként 2.200.000 (kétmillió-kétszázezer) forint és 2007. március 3. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezi, míg a II.r. felperest 850.000 (nyolcszázötvenezer) forint és kamatai megfizetésére kötelező rendelkezése tekintetében a viszontkeresetet elutasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felpereseknek 100.000 (százezer) forint elsőfokú perköltséget. Kötelezi továbbá a felpereseket, hogy fizessenek meg külön felhívásra az államnak 172.400 (százhetvenkétezer-négyszáz) forint elsőfokú eljárási illetéket, míg 631.900 (hatszázharmincegyezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati illetéket az állam visel. Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek 150.000 (százötvenezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget, míg a 244.000 (kétszáznegyvennégyezer) forint fellebbezési illetéket és a 305.000 (háromszázötzezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A bíróság jogerős közbenső ítéletben megállapította, hogy az alperes a II.r. felperesen 2000. február 15-én elvégzett értisztító műtét következményeként a felpereseket ért károkért kártérítési felelősséggel tartozik. A beavatkozás következtében a II.r. felperes bal oldalára megbénult, munkaképességét 100%-os mértékben elvesztette, véglegesen, teljes egészében ápolásra és gondozásra szorul.

A folytatódó eljárásban a bíróság jogerős ítéletével kötelezte az alperest az egyes vagyoni károk, valamint a nem vagyoni károk megtérítésére.

A felperesek ebben a perben a keresetükben az egyes járadékok felemelését, illetőleg további vagyoni káruk megtérítését igényelték. Miután a meglévő Daewoo gépkocsi nem alkalmas a II.r. felperes mozgatásához szükséges elektromos kerekesszék szállítására, ezért egy Citroën gépkocsit vásároltak. Keresetükben többek között a régi gépkocsi eladási ára és az új gépkocsi vételára közötti különbség, azaz 2.200.000 forint és ennek a 2007. március 3-tól járó törvényes mértékű kamata megfizetését is kérték.

Az alperes ellenkérelme e tekintetben a kereset elutasítására irányult.

Az alperes a viszontkeresetében egyebek között 850.000 forint jogalap nélkül felvett járadék és középarányos kamata megfizetésére kérte a II.r. felperes kötelezését arra hivatkozással, hogy 2009. július 20-tól, a II.r. felperes 62 éves korától a nyugellátását kellett a II.r. felperes életfenntartására fordítani és nem az alapítélet szerinti havi 50.000 forint járadékot, ezért a II.r. felperes a 2010. december 31-ig összesen 17 hónapra kifizetett járadék visszatérítésére köteles.

Az elsőfokú bíróság a kiegészített ítéletében a gépkocsi vételár különbségének megfizetése iránti keresetet elutasította, a járadék visszafizetésére irányuló viszontkeresetet alaposnak tartotta. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a felpereseknek már az alapper időszakában olyan gépkocsit kellett volna vásárolni, amelybe az összezsukható kerekesszék belefér, azonban nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben elvárható, ezért a vételár különbség iránti keresetet az elsőfokú bíróság a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 340. §-ának (1) bekezdése és a PK 36. számú állásfoglalása alapján elutasította. A járadék visszafizetése iránti viszontkereset az elsőfokú bíróság szerint alapos, a Ptk. 361. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján a felpereseknek számolniuk kellett a visszatérítés kötelezettségével.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. A gépkocsi vételára tekintetében a másodfokú bíróság

szerint nem a kárenyhítési kötelezettség teljesítésének kérdését kellett vizsgálni, hanem az a döntő jelentőségű, hogy a károsult teljes igényét már a Daewoo Matiz gépkocsi is megfelelő módon kielégítette, az alkalmanként jelentkező, a lakásból való kimozdulási igény magasabb költséggel történő kielégítése nincs okozati összefüggésben a károkozó magatartással. A másodfokú bíróság utalt arra is a járadék visszafizetése iránti viszontkereset kapcsán, hogy a Ptk. 362. §-ában foglaltak nem képezik akadályát a Ptk. 361. § (2) bekezdésének a) pontja alapján megalapozott visszatérítési igény teljesítésének. A felperesek fellebbezésére tekintettel megállapította továbbá, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan rendelkezett a perköltség mértékéről és viseléséről.

A felperesek felülvizsgálati kérelme az alperest - a felperesek részére egyetemlegesen - 2.200.000 forint és ennek a 2007. március 3-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére és a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett viszontkeresetet elutasító döntés meghozatalára irányult. Kérték továbbá az elsőfokú perköltség összegének megváltoztatását, az első- és a másodfokú perköltségben az alperes marasztalását és a másodfokú ítélet szerint a felpereseket terhelő perköltség megfizetésére kötelezés mellőzését. Jogi álláspontjuk szerint a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdését, 355. §-ának (1)-(4) bekezdéseit, a 362. §-át, a Pp. 221. §-ának (1) bekezdését, 27. §-ának (1) bekezdését, 81. §-ának (1) bekezdését, valamint az Itv. 39. §-ának (1) bekezdését sérti.

A gépjárművásárlás többletköltsége tekintetében a jogerős döntés nem felel meg a teljes reparáció elvének, amelynek körében a minőségi szükségletet is figyelembe kell venni. Amennyiben a magasabb komfortfokozatot jelentő kerekesszék indokolt, az új gépkocsi megvásárlása is indokolt, ezért a vételár különbözet igényelhető. Az alperesnek a járadék visszakövetelése iránti viszontkeresete kapcsán a felperesek szerint a bíróság csak azt vizsgálhatta volna, hogy az életfenntartás céljára szolgál-e, illetőleg arra használták-e fel. A jogi alap hiányával nem szűnt meg az életfenntartási cél, az öregségi nyugdíj pedig a rokkant nyugdíj helyébe lépett, ténylegesen többletet nem eredményezett. Jogszerűen az igény akkor lenne érvényesíthető, ha a nyugdíjkorhatárt követően igazolhatóan munkavégzés történt.

Az elsőfokú perköltség kapcsán a felperesek a fellebbezésben foglaltakkal egyezően kérték a perköltség megállapítását bírósági mérlegelés körében és kiemelték azt, hogy a másodfokú bíróság által hivatkozott eseti döntés a bíróságra nem kötelező és megalapozatlan, jogszabályellenes. Az Itv. 39. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 27. §-ának (1) bekezdése a kivételes szabály, a bíróságnak az általános szabály szerint a „végső” kereseti követelést kellett volna figyelembe vennie.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte. A gépkocsi vételár különbözete kapcsán utalt arra, hogy a teljes kártérítés nem egyenlő korlátlan kártérítéssel, e körben a jogerős ítélet indokolása helytálló. A járadék tekintetében az alperes arra hivatkozott, hogy a jogosult létfenntartását nem a havi jövedelme és az azt kiegészítő jövedelemveszteség címén fizetendő járadék, hanem a mindenkori öregségi nyugdíj hivatott biztosítani. Az alperes kiemelte továbbá, hogy a perköltségről szóló, a felülvizsgálati kérelemben vitatott rendelkezés megfelel a BH 2001.485. számú eseti döntésben kifejtetteknek, a másodfokú bíróság indokolása részletes és megalapozott.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A bíróság korábban hozott jogerős ítélete szerint a mozgáskorlátozottá vált II.r. felperes igényt tarthatott a mozgását biztosító kerekesszékre, később pedig az elektromos hajtású kocsira, valamint az ennek szállítására alkalmas gépkocsi költségére. Ennek alapja az volt, és jelenleg is az, hogy a II.r. felperes a káreset miatt mozgáskorlátozottá vált és helyváltoztatásához az eszközökre szüksége van, így az ezzel kapcsolatos kiadások a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése alapján a károkozót terhelik a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerinti mértékben. A mozgáskorlátozott állapot végleges, a II.r. felperes ebben az állapotában lesz egyre idősebb. A jogerős ítélet az új gépkocsi vásárlásával kapcsolatos igényt azért nem tartotta alaposnak, mert a II.r. felperes helyváltoztatási igényét - amelyet az állapota térben és időben is beszűkít - a korábbi autó is kielégíti, az alkalmi eltávozásai nem igényelnek magasabb költséget, további kártérítést. A korábban hozott jogerős ítélet azonban már eldöntötte azokat a lényeges kérdéseket, hogy a károsultnak meg kell fizetni a helyváltoztatáshoz szükséges és indokolt eszközök költségeit. A mozgáskorlátozott állapot, a hátrányos helyzet kompenzálását szolgáló, a szükségszerű helyváltoztatáshoz elengedhetetlen eszközöket a II.r. felperes az alperes károkozó költségére szerezheti be. A korábbi jogerős ítélet elfogadta az elektromos „autó” beszerzésének alperest terhelő költségét, a felperesek pedig azt utóbb ténylegesen be is szerezték. Ez a helyzet váltotta ki azt a további jogszerű igényt, hogy olyan gépjármű álljon az említett célok szolgálatára, amely alkalmas a II.r. felperes szállítására. Önmagában az a tény, hogy a II.r. felperes kevés alkalommal hagyja el otthonát, a keresetet nem teszi alaptalanná, hiszen ez a helyzet éppen azért alakult ki, mert a II.r. felperes mozgáskorlátozottá vált a káreset

következményeként, másrészt pedig az elektromos eszköz indokoltsága sem vitatható, mert azt már jogerős ítélet elbírálta. Ténykérdés, hogy az elektromos eszköz szállítására a korábban vásárolt gépkocsi nem alkalmas, az csak addig volt használható, amíg a kerekesszék állt a II.r. felperes rendelkezésére. Valójában az indokolt csere többletköltsége az a kár, amelynek a megtérítésére az alperes kötelezhető volt.

Az alperes viszontkeresete kapcsán nem vitatható, hogy a II.r. felperes nyugdíjazását követően, azaz 2009. július 29-e után is fizette az alperes a havi 50.000 forint járadékot. A perbeli esetben a jövedelempótló járadék túlfizetéséről van szó, amelynek következtében a II.r. felperes jogalap nélkül gazdagodott. A perben azt kellett elbírálni, hogy az ilyen címen adott juttatás túlfizetett része visszakövetelhető-e. Téves a másodfokú bíróságnak az az indokolása, hogy a II.r. felperes 62. életévének betöltését követően a nyugdíjat fordítja életfenntartásra és nem a megítélt és kifizetett járadékot. Az életfenntartás céljára adott járadékot a Ptk. 362. §-a értelmében visszakövetelni nem lehet, kivéve, ha jogszabály másként rendelkezik, vagy a juttatást bűncselekmény útján szerezték meg. A jogalap nélküli gazdagodás következménye, a visszatérítési kötelezettség alól tehát a Ptk. 362. §-a kivételt teremt. E szabály a gazdagodás visszatérítésének követelését a jogalap nélküli előny életfenntartási célú juttatása és annak a visszakövetelést megelőző ténylegesen erre a célra történt felhasználása esetére zárja ki. Nem vitatható, hogy a jogerős ítélet a jövedelempótló járadékot életfenntartás céljára állapította meg és az alperes erre a célra adta. E körben nincs jelentősége annak, hogy a járadékon felül más jövedelmek, költségek is hasonló célt szolgálnak-e. A perben nem volt bizonyított, hogy a II.r. felperes a gazdagodást nem használta fel. Mindezeket figyelembe véve az alperes a túlfizetett járadékot a kifejtett indokokra tekintettel nem követelheti vissza legfeljebb beszámításnak van helye. A járadék visszakövetelése iránti viszontkeresetnek helyt adó jogerős ítéleti rendelkezés ezért jogszabálysértő.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatva az alperest a gépkocsi vásárlás költségeként 2.200.000 forint és ennek a 2007. március 3-tól járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte, a II.r. felperes 850.000 forint és kamatai megfizetésére kötelező rendelkezés tekintetében pedig a viszontkeresetet elutasította. A pernyertesség és pervesztesség megváltozott arányának figyelembevételével a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatva kötelezte az alperest 100.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére, míg az elsőfokú eljárási illeték viseléséről szóló rendelkezés a Pp. 81. §-ának (1)

bekezdésén és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) és (2) bekezdésén, valamint a 14. §-án alapult.

A fellebbezési és a felülvizsgálati eljárásban - amelynek tárgya a gépkocsi vételár különbözete és a jogalap nélkül kifizetett járadék összege, azaz összesen 3.050.000 forint volt - a felperesek pernyertesek voltak, ezért a Kúria a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, míg a fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. június 4.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő
HM